

Notitie

Opdrachtgever: M. Rietveld, White House Development
Auteur: ing. N. de Zwarte
Betreft: Aanvullend onderzoek Blokkerlocatie Gouda
Projectnummer: 2208-B – laatste addendum 2021
Datum: 2 juli 2021
Status: DEFINITIEF

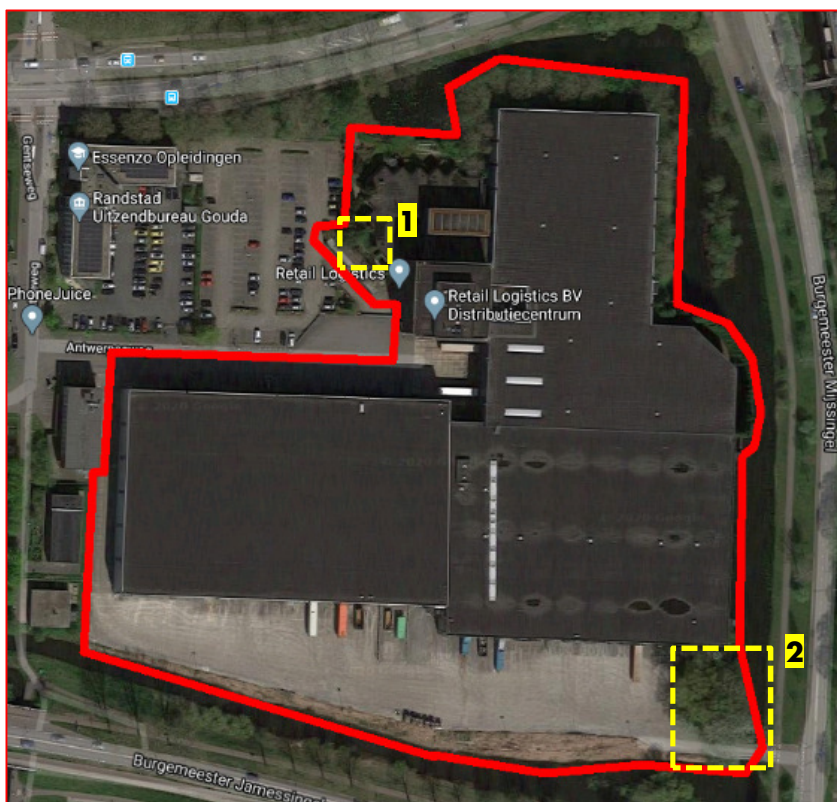
bSR
Bureau Stadsnatuur
bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Deze aanvullende notitie bouwt verder op de rapportage 'bSR-notitie 2208 – Quick scan Blokkerlocatie Gouda' van 30 maart 2020. Voorliggende rapportage moet dan ook samen met de eerder opgestelde notitie gelezen worden. Het betreft nadere onderzoeken in 2020 én in 2021.

Er is aanvullend onderzoek gedaan op de Blokkerlocatie, omdat uit het onderzoek van februari 2020 de volgende conclusies werden getrokken en aanbevelingen gedaan:

- Vleermuizen: mogelijk aanwezig → **nader onderzoek nodig** voor de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel (Figuur 1). Laat de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel in eerste instantie met ladder of hoogwerker inspecteren. Daarna kan besloten worden of aanvullend onderzoek nodig is of niet.
- Vogels: mogelijk Sperwer aanwezig → **nader onderzoek nodig** voor de boomgroep aan de Burgemeester Mijssingel en de naaldboom bij de fietsenstalling (Figuur 1). Inspecteer het nest dat mogelijk van Sperwer is in de periode april-juni of deze in gebruik is of niet. En aanvullend is besloten in najaar 2020 te kijken of het nest er niet is uitgewaaid, waarmee nader onderzoek zou kunnen komen te vervallen.

Figuur 1. Projectlocatie (rode lijn) met twee vierkanten met gele stippellijn: in die vierkanten bevinden zich bomen die nader onderzoek nodig hebben. Vak 1 = naaldboom bij fietsenstalling, Vak 2 = boomvak bij Burg. Mijssingel.

Methodiek

1. Aanvullend onderzoek 2020

Er zijn 4 aanvullende veldbezoeken uitgevoerd: op 4, 9, 13 en 30 september 2020. Zowel bij de bomengroep aan de Burg. Mijssingel als het vogelnest achter de fietsenstalling (Figuur 1 en Figuur 2).

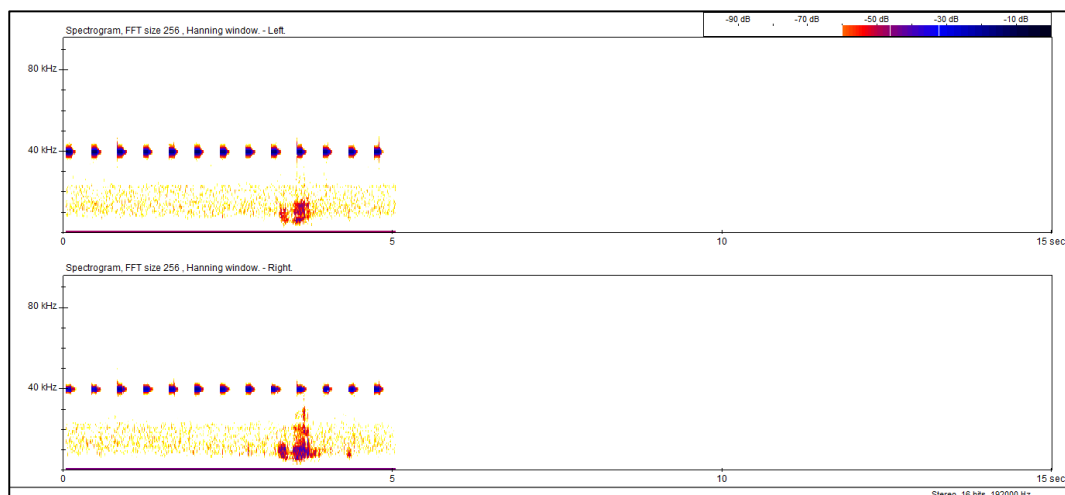

Figuur 2. Links bomengroep bij Burg. Mijssingel, rechts fietsenstalling met daarachter de naaldbomen waarin het vogelnest zit.

Op 4 september 2020 is met een ladder en sterke zaklamp Fenix UC30-2017 (1000 lumen) een inspectie gedaan van de bomen aan de Burg. Mijssingel bij de brug. Hierbij zijn alle bereikbare holtes visueel gecontroleerd. Op deze dag is ook het vogelnest van af de grond geïnspecteerd in de naaldboom aan de noordkant van het gebied, bij de fietsenstalling. De vertakking is te dicht om dit met een ladder te kunnen doen, en het nest zit te hoog voor die methodiek. Een andere optie zou zijn om het nest met een hoogwerker te inspecteren, maar daar is niet voor gekozen in deze fase van het onderzoek.

Op 9 september 2020 is dezelfde inspectie nogmaals gedaan bij het vogelnest, en is een automatische batlogger geplaatst. Op 13 september 2020 wederom, en is de batlogger weer verwijderd.

Van 9 t/m 13 september 2020 is door middel van automatische vleermuisdetectie op twee plekken tegelijk gemeten of er vleermuizen voorkwamen in het gebied. Hierbij is gebruik gemaakt van een Songmeter SM2+ bat (Wildlife Acoustics) met twee ultrasoon microfoons. Dit apparaat kan stereo opnemen, en door middel van een speciale verlengkabel die bij dit apparaat hoort, kan er efficiënt gemeten worden op twee verschillende plekken. De opnameset is gekalibreerd, beide microfoons werden met een zuivere 40 kHz toon beluisterd en gaven een hele goede opname retour, zie testbestand in Figuur 3. De proefopstelling is weergegeven in Figuur 6. Analyse achteraf is gedaan met de software Batsound 4 (Pettersson).

Figuur 3. Testopname met kalibratie op 40 kHz, geeft op beide kanalen een zuivere opname (screenshot uit Batsound).

De temperatuur was deze nachten maximaal 18,5 en minimaal 13,3 graden Celsius, gemeten in de Songmeter zelf. Deze dagen heeft het niet geregend, kwam de wind niet boven de 3 Bft en daarmee is dit een goede meting geweest.

Tot slot is op 30 september 2020 een vleermuisbezoek gebracht met een batdetector Pettersson d240x in de hand, met de optie voor opnames via een Edirol. Hiermee is conform het Vleermuisprotocol 2017 gehandeld, er zijn 2 najaarsbezoeken gedaan van tenminste 2 uur achtereenvolgend na zonsondergang, met 20 dagen tussentijd en afgerond voor 1 oktober.

Het bezoek op 30 september is gebracht van 19:45-21:55. De zon ging onder om 19:18 die dag. De weersomstandigheden waren goed: 13 graden Celsius, het was volledig bewolkt met weinig wind (2 Bft), en het was droog.

2. Aanvullend onderzoek 2021

In 2021 is een nieuwe serie bezoeken gebracht aan het gebied, om uit te sluiten dat er sprake is van een jaarrond beschermd vogelnest, van bijvoorbeeld Sperwer, in de eerder besproken naaldboom.

Hiervoor is de periode april-juni van belang: als er gebruik gemaakt wordt van het nest door welke vogel dan ook, is dat in deze maanden op te merken.

Deze bezoeken zijn gebracht op: 31 maart, 26 april, 7 mei, 18 mei, 16 juni 2021.

Hierbij is per bezoek een tijd lang bij de bomen gepost. Daarbij is met een verrekijker gekeken naar het nest en het luchtruim. Er is geobserveerd of er vogels rondvlogen of hoger cirkelden in de lucht, of dat er geluiden gemaakt werden. Ook is gezocht naar sporen, zoals veertjes, voedselresten en uitwerpselen aan en onder de boom.

Resultaten

1. Aanvullend onderzoek 2020

De controle met ladder van de bomen bij de Burg. Mijssingel (Figuur 3) was succesvol. Veel holtes konden goed geïnspecteerd worden met een sterke zaklamp (Figuur 5). Geen enkele holte was zichtbaar in gebruik. Er werden in vele holtes spinnenwebben gevonden en in geen enkele holte of scheur waren sporen van vogels of vleermuizen te zien. Bij gebruikte holtes zijn vaak uitwerpselen, haren, veren of wat vetigheid te zien. In geen van de holtes en scheuren was dit het geval: het is zeker dat de geïnspecteerde ruimtes geen van allen in gebruik zijn.

Figuur 4. Inspectie van de holtes en scheuren in de bomen, met ladder en zaklamp.

Figuur 5. Geïnspecteerde holtes en scheuren: geen hiervan was in gebruik of toonde sporen van gebruik door vogels of vleermuizen.

Het aanbrengen van de twee microfoons van de Songmeter kon op 2 effectieve plaatsen worden gedaan. Hiermee kon het gehele vak met bomen goed gemonitord worden (Figuur 6).

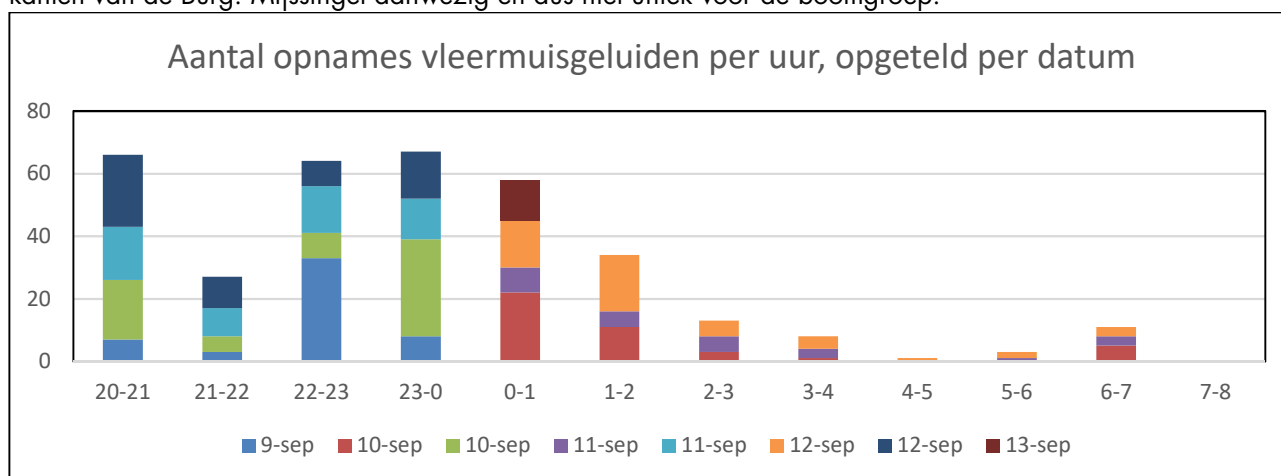

Figuur 6. Ophanging met de Songmeter met 2 microfoons in het boomvak aan de Burg. Mijssingel.

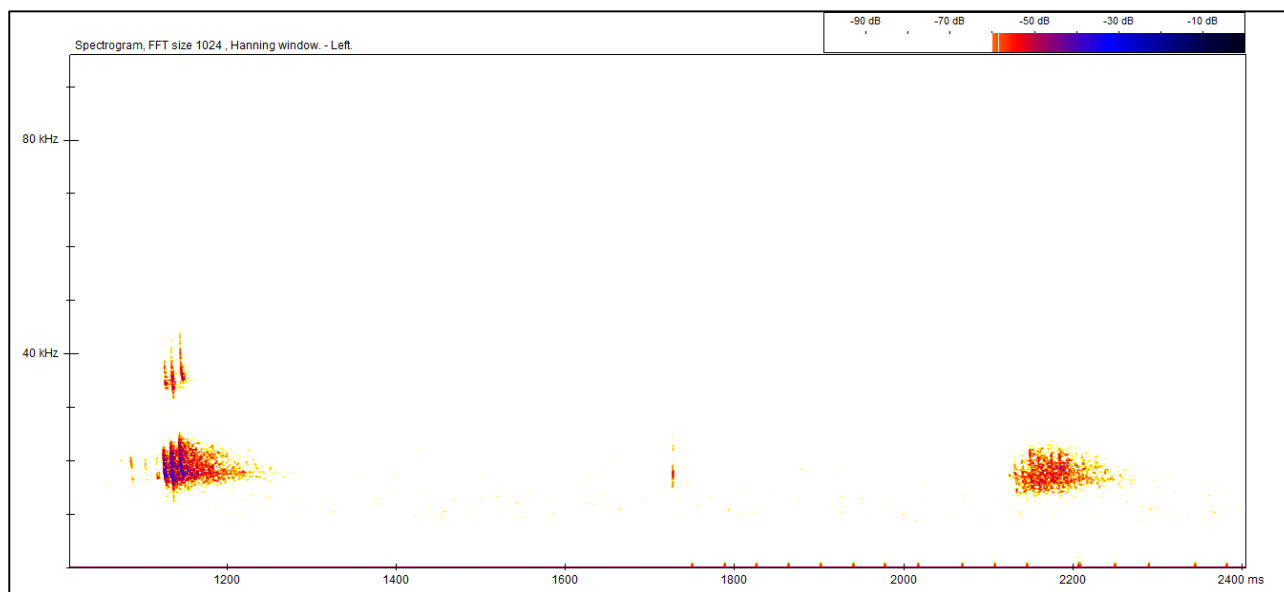
Er zijn in totaal 352 opnames gemaakt van vleermuizen met de Songmeter. Deze bleken na analyse allen te gaan om Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Een algemene soort die voornamelijk gebouwbewonend is. Omdat er op 2 kanalen gemeten is, werd duidelijk dat het merendeel van de opnames op het linkerkanal zat, met een microfoon die het meest gericht was op de singel. Dit werd ook gemeten tijdens het veldbezoek met batdetector in de hand, waarbij werd rondgelopen.

Gezien de tijdstippen van de metingen en het patroon (Figuur 7), is er geen aanwijzing dat er dieren in een van de bomen verbleven, wat bevestigd werd door het veldbezoek op 30 september waarbij dit niet is waargenomen. Dit past ook niet bij de Gewone dwergvleermuis, die vrijwel zeker verblijfplaatsen heeft in de bebouwing in de wijk aan de overkant van de Burg. Mijssingel, of nog verder in andere gebouwen. De singel werd duidelijk gebruikt om op insecten te foerageren (Figuur 9), en tijdens de vlucht werden veel baltsgeluiden waargenomen (Figuur 8) wat past bij het gedrag in het najaar. Er is geen patroon gevonden van repeterende balts, kort na elkaar voor langere tijd dat op een baltslocatie zou kunnen duiden.

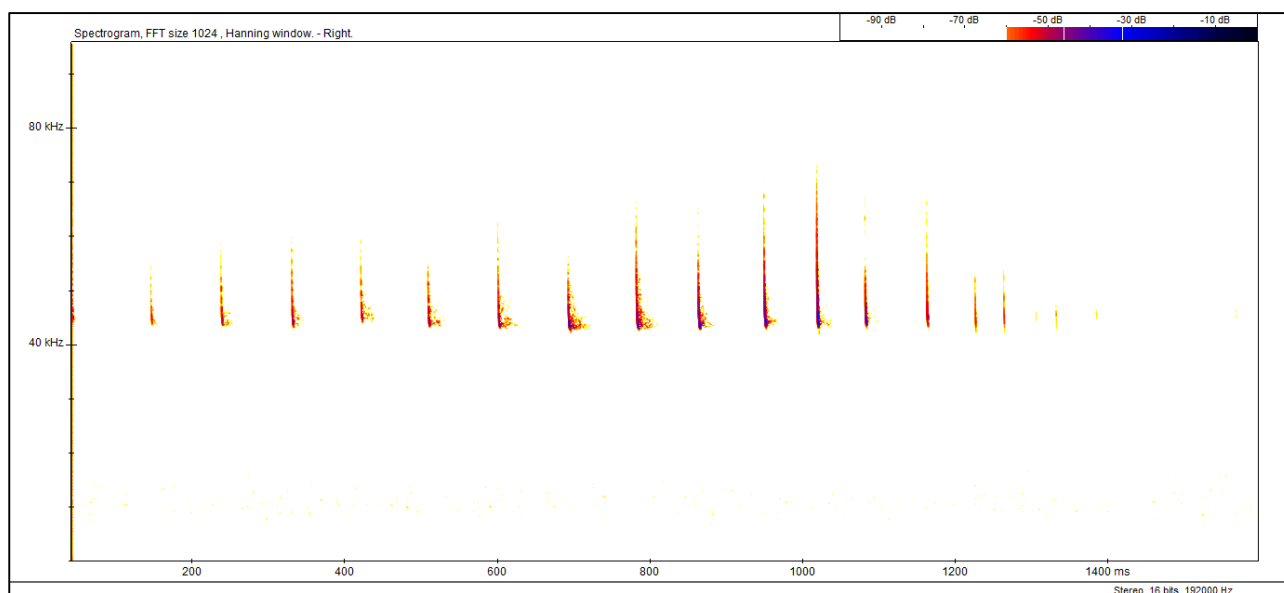
Er is hiermee geen aanwijzing dat vleermuizen een binding hebben met (een van) de bomen, hoogstens kan er met slechter weer gebruik gemaakt worden van luwte die de bomen bieden tegen wind, tijdens het foerageren boven het naastgelegen water. Deze situatie is echter op meer plekken langs de singel aan beide kanten van de Burg. Mijssingel aanwezig en dus niet uniek voor de boomgroep.

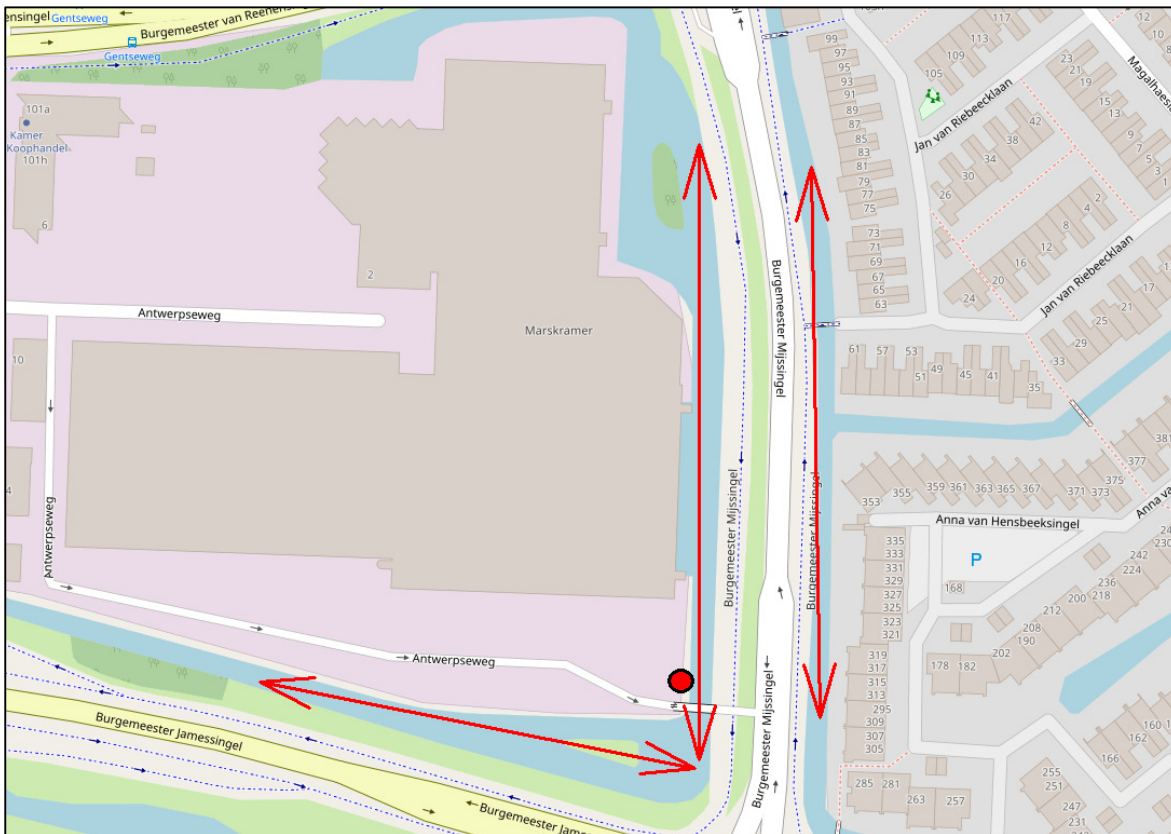
Figuur 7. Grafiek met aantal opnames verdeeld over de uren op de opgenomen dagen.

Figuur 8. Baltroep van de Gewone dwergvleermuis.

Figuur 9. Roep van de Gewone dwergvleermuis tijdens vliegen.

Figuur 10. Vlieg- en foerageroutes van de Gewone dwergvleermuis (rode pijlen) en rode stip met zwarte lijn plek van Songmeter.

De inspectie van het vogelnest in de naaldboom in 2020 was minder succesvol. Er kon enkel worden vastgesteld dat het nest nog stevig in de boom aanwezig was, net als in februari 2020. Er kon geen extra informatie verkregen worden van de situatie. Ook al zijn er geen uitwerpselen gevonden, dit is niet voldoende informatie om aan te nemen dat er geen gebruik van het nest gemaakt wordt en ook niet welke soort er gebruik van zou kunnen maken (Zwarte kraai of Sperwer, zie ook Figuur 11). Hiermee bleef de eerdere conclusie staan, dat nader onderzoek in de broedperiode nodig is om het gebruik van het nest uit te sluiten, dan wel vast te stellen.

Figuur 11. Naaldboom met (restanten van) een nest in de context van het gebied.

2. Aanvullend onderzoek 2021

In 2021 was alleen nader onderzoek naar vogels nodig, voor wat betreft het nest in de naaldboom. Hiervoor zijn ruim voldoende onderzoeken gebracht (zie figuren hieronder) waarbij goed weer en goed zicht op de locatie was.

Daarbij is geen enkele vogel aangetroffen, waarbij met zekerheid gesteld kan worden dat dit nest verlaten is en door geen enkele vogelsoort gebruikt wordt.

Figuur 12. Tijdens veldbezoeken in september 2020 was het nest nog steeds aanwezig.

Figuur 13. Situatie 31 maart 2021.

Figuur 14. Situatie 18 mei 2021.

Figuur 15. Situatie 16 juni 2021

Conclusies en aanbevelingen

- Er is voldoende onderzoek gedaan naar vleermuizen en vogels in de boomgroep aan de Burg. Mijssingel. Er is geen sprake van een jaarrond beschermde situatie. Met de inspectie zijn geen geschikte holtes gevonden, met metingen met batdetectors is ook bevestigd dat er geen sprake is van een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen.
- Wel kunnen vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest dat boomvak en de ondergroei gebruiken om te broeden.
- Voor al het groen geldt: tijdens het broedseizoen kan dit niet worden verwijderd en in die periode kan ook niet vlak langs beplanting worden gewerkt wegens verstoring. Hierop is geen ontheffing mogelijk, omdat er mitigerend gewerkt kan worden. In het uiterste geval kan de beplanting worden verwijderd buiten het broedseizoen, waarmee er geen verstoring meer kan plaatsvinden gedurende het hele jaar. Vanuit ecologisch oogpunt wordt dit uiteraard afgeraden en wordt geadviseerd met de planning rekening te houden met dit stukje groen en het te behouden.
- Er is met het nader onderzoek voldoende duidelijkheid gekomen rondom het nest bij de fietsenstalling. Hier is geen sprake van een bezet nest door welke vogelsoort dan ook. Dit oude nest kan worden verwijderd indien nodig.
- Ook op deze plek geldt voor al het groen: tijdens het broedseizoen kan dit niet worden verwijderd en in die periode kan ook niet vlak langs beplanting worden gewerkt wegens verstoring. Hierop is geen ontheffing mogelijk, omdat er mitigerend gewerkt kan worden. In het uiterste geval kan de beplanting worden verwijderd buiten het broedseizoen, waarmee er geen verstoring meer kan plaatsvinden

- gedurende het hele jaar. Vanuit ecologisch oogpunt wordt dit uiteraard afgeraden en wordt geadviseerd met de planning rekening te houden met dit stukje groen en het te behouden.
- In alle gevallen zijn er vanuit ecologie en de Wet natuurbescherming geen belemmeringen gevonden die bestemmingsplanwijziging in de weg kunnen zitten.

Literatuur

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017. Versie maart 2017. Netwerk Groene Bureaus/Zoogdiervereniging, Odijk/Nijmegen.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.